

CYPRIAN KAMIL NORWID

Żydowie polscy

CYPRIAN KAMIL NORWID

Żydowie polscy

1861

I

Ty! jesteś w Europie, poważny Narodzie
Żydowski, jak pomnik strzaskany na Wschodzie,
Swoimi gdy złamki¹ wszędzie się rozniesie,
Na każdym hieroglif unosząc odwieczny —
A człowiek północny, w sosnowym gdy lesie
Napotka cię, odbłysek zgaduje słoneczny
Ojczyzny! — co kędyś w niebieskim lazurze
Jak Mojżesz się w wodzie pławiła nilowój! —
I mówi: «Jest wielkim, kto bywał tak w górze
I upadł tak nisko, i milczy jako wy».

Żyd, Naród, Upadek,
Milczenie

2

Północne my syny z włosami płowemi,
Wschodowej² historii my śnieżne obłoki —
Za kabał granicą, od razu, wprost z ziemi
Patrzący na niebios przybytek wysoki:
Jak Agar³ synowie — przez kraju istotę,
Jak Sary⁴ synowie — przez ojców robotę;
My pierwiej niż inni — my wcale inaczej
Pojrzeliśmy ku wam, bynajmniej⁵ z rozpaczny:
Boć herbem gdy z wami szlachetny się łamał,
Krzyż bywał w przełomie tym — i on nie kłamał!

3

Aż oto, że dzieje pozornie są zamęt,
Gdy w gruncie są: *sila* i *ładność* szeroka! —
Aż oto, że dzieje są jako testament,
Którego cherubin dogląda z wysoka —
Więc znowu Machabej⁶ na bruku w Warszawie
Nie stanął w dwuznacznej z Polakiem obawie.

Historia, Żyd, Polak, Bóg,
Obraz świata

¹złamki — forma N.lm; dziś: złamkami (tj. ułamanymi kawałkami, odłamkami). [przypis edytorski]

²wschodowej — dziś: wschodniej. [przypis edytorski]

³Agar, właśc. *Hagar* (hebr. (אָגָר) — postać biblijna z *Księgi Rodzaju*, egipska niewolnica Sary, żony Abrahama, miała z nim syna, Izmaela. [przypis edytorski]

⁴Sara (hebr. (סָרָה) — postać biblijna, bohaterka *Księgi Rodzaju*, żona Abrahama, matka Izaaka. [przypis edytorski]

⁵bynajmniej — jak najmniej; wcale nie. [przypis edytorski]

⁶Machabej — chodzi zbiorczo o Machabeuszy, judejski ród kapłański; jego przedstawiciele wznieśli tzw. *powstanie Machabeuszy* (167–160 p.n.e.) w buncie przeciw rządzącej z Syrii dynastii Seleucydów, mianowicie Antiochowi IV, z którego rozkazu Jerozolima miała stać się ośrodkiem kultu Zeusa, z ołtarzem w Świątyni Jerozolimskiej i specjalnym aparatem urzędniczym pilnującym składania ofiar hellenistycznemu bóstwu; na-

— I kiedy mu ludy bogatsze na świecie
Dawały nie krzyże, za które się kona,
Lecz z których się błyszczy — cóż? przeniósł⁷ on przecie:
Bezbronnie, jak Dawid, wyciągnąć ramiona! —

4

Poważny narodzie! cześć tobie w tych, którzy
Mongolsko-czerkieskiej nie zlekli się burzy —
I Boga Mojżeszów bronili wraz z nami
Spojrzeniem rycerskim, nagimi piersiami.
Jak starsi w historii, co ręką na dzicze
Kiwnąwszy z wysoka, wołają: «Dotrwałem!
Chorągwi się badam, nie chłopcy twe liczę,
Bo kiedyś był nicość, ja mleko już ssałem —
Naturę znam dawniej! — więc przeklnę wędzidła
I staniesz na koniu jak pastuch — bez *bydła*».

stępnie, po uznaniu przez Syrię niezależności Judei, w l. 147–37 p.n.e. Machabeusze byli dynastią panującą.
[przypis edytorski]

⁷*przenieść* — tu: przedłożyć coś (nad coś innego); wybrać coś. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/norwid-zydowie-polscy/>

Tekst opracowany na podstawie: Cyprian Kamil Norwid, *Pisma wierszem i prozą*, wyd. 3, Wyd. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1984

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu *Wolne Lektury* (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Fundację Nowoczesna Polska.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Patrycja Józwiak, Paulina Choromańska.

Okładka na podstawie: *Śmierć Berka Joselewicza w Kocku*, Henryk Pillati (1832-1894), *domena publiczna*

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do *Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur* i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: *szczegóły na stronie Fundacji*.